

ZALECENIA ŻYWIENIOWE – DIETA BOGATOBIAŁKOWA

Dieta bogatobiałkowa jest modyfikacją diety łatwo strawnej. Modyfikacja polega na zwiększeniu ilości białka do 1,5 - 2,0 g/kg mc. (100 – 130 g/dobę). Takie postępowanie ma na celu dostarczenie odpowiedniej ilości białka do budowy i odbudowy tkanek ustrojowych, ciał odpornościowych, enzymów, hormonów, białek osocza. Aby białko mogło spełnić swoje zadanie, dieta musi mieć należną wartość energetyczną, w przeciwnym razie białko będzie wykorzystane do celów energetycznych.

WAŻNE!

- W swojej diecie szczególną uwagę zwróć na **odpowiednią podaż energii**. Aby białko mogło być wykorzystane przez organizm do celów budulcowych i regeneracyjnych, a nie energetycznych, dieta musi mieć należną wartość energetyczną. Odpowiednia podaż energii może też zmniejszyć ryzyko wystąpienia niedoborów innych niezbędnych składników odżywczych.
- W tym celu **ustal swoje zapotrzebowanie na energię (CPM)** w Internecie jest wiele kalkulatorów przeznaczonych do tego celu. Można też przyjąć mnożnik **25-35 kcal na każdy kg masy ciała**.
- **Monitoruj swoją masę ciała** poprzez regularne ważenie się (1 raz w tygodniu). Niedostateczna podaż energii będzie skutkować utratą masy ciała. W takim przypadku należy zwiększyć podaż energii, czyli spożycie pokarmów.
- Jeśli utrata masy ciała będzie postępować i/lub spożycie pokarmów będzie niewystarczające (np. ze względu na osłabienie, brak apetytu, trudność w samodzielnym przygotowywaniu posiłków), to **skonsultuj się z lekarzem**, który oceni Twój stan zdrowia i odżywienia. W razie konieczności może zalecić Ci dodatkowe badania i/lub uzupełnienie diety o żywność medyczną w postaci doustnych preparatów odżywczych i/lub odżywek białkowych.

ŻYWNOŚĆ SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA (FSMP)

Żywność ta jest zalecana pacjentom, którzy nie są w stanie w codziennych racjach pokarmowych dostarczyć sobie odpowiedniej ilości energii i/lub składników odżywczych z powodu np. osłabionego apetytu, dolegliwości bólowych, zapalenia śluzówek jamy ustnej, ubytku uzębienia lub zwiększonego zapotrzebowania na składniki odżywcze. Jest to źródło energii i składników odżywczych „gotowe do użycia”, służy poprawie stanu odżywienia, np. Nutridrink Protein, Supportan Drink, Nestle Impact Oral.

PODSTAWOWE ZALECENIA

- Spożywaj **co najmniej 4 posiłki** dziennie, podawane co 3,5-4 godziny. Ostatni posiłek spożyj 2-3 godziny przed snem.
- Posiłki spożywaj **w spokojnej atmosferze i bez pośpiechu. Ich konsystencje dostosuj do swoich możliwości**. Pokarmy stałe dokładnie przeżuвай.
- Przyrządzaj potrawy w odpowiedni sposób aby nie obciążać przewodu pokarmowego i ułatwić przyswojenie organizmowi składników odżywczych. **Zalecanymi technikami kulinarnymi są:**
  - gotowanie tradycyjne lub na parze
  - duszenie bez wcześniejszego obsmażania
  - pieczenie bez dodatku tłuszczu
  - grillowanie bez dodatku tłuszczu, na patelni grillowej lub grillu elektrycznym
- Spożywaj posiłki **o umiarkowanej temperaturze**.
- Zadbaj o **źródła białka** w każdym posiłku – aż 2/3 białka powinno pochodzić z produktów zwierzęcych (chude rodzaje mięs, chude i tłuste ryby, chudy twaróg, jajka, skyr, mleko/kefir/jogurt naturalny o mniejszej zawartości tłuszczu, mozzarella light).
- **Ogranicz spożycie soli w diecie!** – spożycie dużej ilości produktów zawierających białko, zwłaszcza przetworzonych (z mięs, drobiu, ryb), zwiększa spożycie sodu do ponad 2g. W takim przypadku wskazane jest ograniczenie bądź wykluczenie z diety soli kuchennej oraz produktów z jej dodatkiem. **Spożycie soli ze wszystkich produktów nie powinno przekraczać 5g/dzień (1 płaskiej łyżeczki)**.
- Pełnoziarniste produkty oraz surowe warzywa i owoce **spożywaj zgodnie z indywidualną tolerancją**. W przypadku wystąpienia dolegliwości po ich spożyciu lub odczuciu sytości uniemożliwiającej spożycie odpowiedniej ilości energii należy je ograniczyć i zastąpić produktami lżejszymi (np. pszennym pieczywem, gotowanymi / rozdrabnianymi warzywami i owocami)
- Jadłospis wzbogac w produkty, które są źródłem **błonnika nierozpuszczalnego**.
- **Nawadniaj się!** – zaleca się, aby przyjmować co najmniej 35 ml/kg masy ciała płynów na dzień.
- Nie zapomnij o **aktywności fizycznej** dostosowanej do stanu Twojego zdrowia!

PRZYKŁADOWY JADŁOSPIS JAKOŚCIOWY DIETY

ŚNIADANIE

Kanapki z twarogiem i warzywami

- Chleb/bułka pszenna lub pieczywo graham
- Masło
- Twaróg chudy + jogurt naturalny / serek wiejski lekki
- Sałata masłowa
- Pomidor bez skórki

II ŚNIADANIE

Tortilla z pastą z buraka i twarogu

- Tortilla pszenna
- Burak gotowany + twaróg chudy
- Oliwa z oliwek
- Szpinak

ŻYWNOSĆ FSMP

Przed użyciem dobrze wstrząsnąć, podawać najlepiej schłodzone, **pić powoli, małymi łyчками przez 20-30 minut**

OBIAD

Gotowany dorsz z kaszą kuskus i gotowaną marchewką

- Filet z dorsza
- Sok z cytryny, koperek, bazylija suszona, zioła prowansalskie
- Kasza kuskus
- Oliwa z oliwek
- Marchew

PODWIECZOREK

Deser bananowy:

- Biskvoty bezcukrowe
- Banan
- Skry – jogurt typu islandzkiego
- mus brzoskwinowy

KOLACJA

Makaron z kurczakiem i cukinią

- Filet z kurczaka gotowany
- Makaron pszenny / ryżowy
- Cukinia gotowana/duszona
- Oliwa z oliwek dodana na zimno do gotowej potrawy
- Przyprawy do smaku

BIAŁKO W DIECIE

	Produkt	porcja	ilość BIAŁKA
MIĘSO	Pierś z kurczaka / indyka	½ piersi (100 g)	21 g
	Podudzie z kurczaka bez skóry	1 pałka (80 g)	17 g
	Szynka z piersi kurczaka	2 plastry (25 g)	5 g
	Mięso mielone drobiowe / wieprzowe	½ szklanki (95 g)	16 g
	Schab pieczony	1 plaster (55 g)	16 g
RYBY	Śledź w oleju	1 płat (100 g)	20 g
	Filet z dorsza	1 filet (100 g)	18 g
	Filet z mintaja	1 filet (120 g)	20 g
	Tuńczyk z puszki	½ puszki (60 g)	16 g
	Filet z łososia	½ filetu (100 g)	20 g
	Krewetki koktajlowe	1 szklanka (90 g)	15 g
	NABIAŁ	Twaróg chudy	1 plaster (30 g)
Twaróg półtłusty		1 plaster (30 g)	5 g
Serek wiejski		1 sztuka (200 g)	22 g
Serek typu „Almette”		1 łyżka (20 g)	1,5 g
Jogurt naturalny		1 sztuka (200 g)	10 g
Jogurt „skyr”		1 sztuka (150 g)	18 g
Mleko / Maślanka / Kefir		1 szklanka (240 g)	8 g
Ser mozzarella light		½ kulki (63 g)	12 g
Jajko „L”		1 sztuka (55 g)	7 g
Komosa ryżowa		4 łyżki (56 g)	8 g
PRODUKTY ROŚLINNE	Ciecierzycza konserwowa	4 łyżki (80 g)	5 g
	Soczewica	4 łyżki (48 g)	12 g
	Makaron z roślin strączkowych (surowy)	1 szklanka (80 g)	16 g
	Makaron (surowy)	1 szklanka (80 g)	9 g
	Pieczywo pszenne	2 kromki (70 g)	6 g
	Pieczywo graham	2 kromki (70 g)	6 g
	Płatki owsiane górskie	3 łyżki (30 g)	4 g
	Ryż nie gotowany	4 łyżki (40 g)	3 g
	Kasza kuskus surowa	4 łyżki (52 g)	3,5 g
	Tofu	2 łyżki (40 g)	5 g
	Siemię lniane	2 łyżki (20 g)	6 g

110g białka otrzymamy z produktów:

600 ml mleka, 100 g sera twarogowego, 160 g mięsa / ryb / drobiu bez kości, 50 g chudej wędliny, 25g jaj oraz produktów zbożowych w ilości 280-310 g

PAMIĘTAJ O NAWODNIENIU W CIĄGU DNIA

Wypijaj minimum 1,5-2 litrów płynów dziennie (oprócz wody zawartej w potrawach i produktach) =

6-8 szklanek

PRZYDATNE LINKI

- <https://diety.nfz.gov.pl/> - Serwis Narodowego Funduszu Zdrowie, na którym można znaleźć darmowe plany żywieniowe, porady i różne inne materiały
- <https://ncez.pzh.gov.pl> – Strona Narodowego Centrum Edukacji Żywieniowej, na której można znaleźć informacje na temat żywienia, przepisy, materiały do pobrania, a także umówić się na darmową konsultację z dietetykiem, psychodietetykiem, specjalistą ds. aktywności fizycznej.

SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Szczecinie

GRUPA PRODUKTÓW	NIEOBCIĄŻAJĄCE PRZEWODU POKARMOWEGO i/LUB O WYSOKIE WARTOŚCI ODŻYWCZEJ dlatego ZALECANE	OBCIĄŻAJĄCE PRZEWÓD POKARMOWY i/lub O NISKIEJ WARTOŚCI ODŻYWCZEJ dlatego NIEZALECANE
PRODUKTY ZBOŻOWE	Mąka: ziemniaczana, pszenna, kukurydziana, żytnia, ryżowa; pieczywo średnioziarniste typu Graham (w ograniczonych ilościach 1-2 kromki), bez dodatku substancji słodzących, białe pieczywo pszenne, żytnie i mieszane, czerstwe, kasze: mało- i średnioziarniste: krakowska, jęczmienna wiejska, mazurska, perłowa, orkiszowa, bulgur, jaglana, manna, kukurydziana; płatki zbożowe błyskawiczne, np.: owsiane, jęczmienne, ryżowe, żytnie, muesli bez dodatku cukru i jego zamienników np.: syropu glukozowo-fruktozowego; makarony drobne, ryż biały; potrawy mączne, np.: naleśniki, pierogi, kopytka, kluski (w ograniczonych ilościach)	Pieczywo razowe pszenne i żytnie; pieczywo z dodatkiem cukru, siodu, syropów, miodu, karmelu, chleb razowy; rogaliki francuskie (croissanty); produkty mączne smażone w dużej ilości tłuszczu, np.: pączki, faworki, racuchy; płatki kukurydziane i inne słodzone płatki śniadaniowe, np.: cynamonowe, czekoladowe, miodowe; kasze gruboziarniste; makarony gruboziarniste
WARZYWA I PRZETWORY WARZYWNE	Warzywa gotowane: marchew, szpinak, buraki, pietruszka, kalarepa, dynia, kabaczki, fasolka szparagowa, groszek zielony najczęściej przetarty w formie zupy lub puree, róża kalafiora, róża brokuła; warzywa na surowo: sałata, cykorja, pomidor bez skóry, starta marchewka; surówki z kapusty włoskiej i pekińskiej (w ograniczonych ilościach)	Kapusty: biała, czerwona, kiszona, brukselka; warzywa cebulowe: cebula, czosnek, por, szczypior; suche nasiona roślin strączkowych; ogórek, papryka, rzodkiewki; warzywa przyrządzane z dużą ilością tłuszczu, warzywa marynowane; warzywa grubo starte; warzywa stare
ZIEMNIAKI I BATATY	Ziemniaki, bataty: gotowane, pieczone	Ziemniaki smażone (frytki, talarki), puree w proszku
OWOCE I PRZETWORY OWOCOWE	Owoce jagodowe przetarte; owoce dojrzałe bez skórki; jabłka, wiśnie, morele, brzoskwinie, melony, owoce cytrusowe, banany – jeśli dobrze tolerowane; musy owocowe; dżemy owocowe niskosłodzone (z owoców bezpestkowych w ograniczonych ilościach)	Wszystkie owoce niedojrzałe: śliwki, gruszki, czereśnie, agrest; owoce w syropach cukrowych; owoce kandyzowane; przetwory owocowe wysokosłodzone; owoce suszone
NASIONA ROŚLIN STRĄCZKOWYCH	Spożycie uzależnione od indywidualnej tolerancji; lżej strawne i lepiej przyswajalne będą w postaci zblendowanej np. w formie past	Produkty z nasion roślin strączkowych z dużą ilością soli
NASIONA, PESTKI, ORZECHY	Zmielone pestki słonecznika, dyni, sezam, siemię lniane, orzechy – spożycie uzależnione od indywidualnej tolerancji	Orzechy- jeśli źle tolerowane „masło orzechowe” solone
RYBY I PRZETWORY RYBNE	Wszystkie chude ryby morskie i słodkowodne; ryby tłuste – w ograniczonej ilości, jeśli są dobrze tolerowane	Ryby surowe; ryby w occie; ryby smażone na dużej ilości tłuszczu; ryby wędzone
MIEŚO I PRZETWORY MIEŚNE	Z małą zawartością tłuszczu, np.: drób bez skóry (kura, kurczak, indyk), chuda wołowina, cielęcina, jagnięcina, królik, chude partie wieprzowiny, np.: polędwica, schab, szynka; chude gatunki wędlin niemielonych: drobiowych, wieprzowych, wołowych; pieczone pasztety z chudego mięsa; galaretki drobiowe	Z dużą zawartością tłuszczu, np.: tłusty drób (kaczka, gęś), tłusta wołowina i wieprzowina, baranina; mięsa peklowane oraz z dużą zawartością soli; mięsa smażone i duszone w tradycyjny sposób; tłuste wędliny, np.: baleron, boczek; kiełbasy, parówki, mielonki, mortadele; pasztety; wędliny podrobowe (pasztetowa, wątrobianka, salceson); mięsa surowe np. tatar; konserwy mięsne

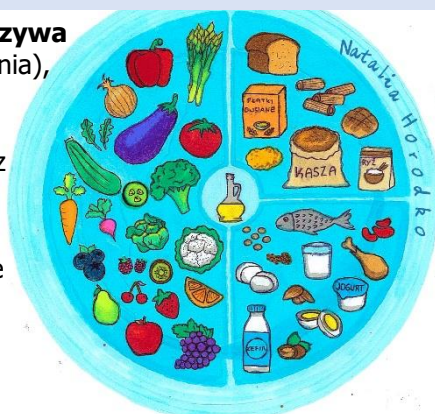

GRUPA PRODUKTÓW	ODCIĄŻAJĄCE PRZEWÓD POKARMOWY i/LUB O WYSOKIE WARTOŚCI ODŻYWCZEJ dlatego ZALECANE	OBCIĄŻAJĄCE PRZEWÓD POKARMOWY i/lub O NISKIEJ WARTOŚCI ODŻYWCZEJ dlatego NIEZALECANE
MLEKO I PRODUKTY MLECZNE	Mleko i sery twarogowe chude lub półtłuste; serek naturalny homogenizowany; naturalne napoje mleczne fermentowane, bez dodatku cukru (np. kefir, jogurt, maślanka)	Mleko i sery twarogowe tłuste; mleko skondensowane; jogurty i desery mleczne z dodatkiem cukru; tłuste sery dojrzewające; Feta; serki typu „Fromage”; śmietana
TŁUSZCZE	Masło (w ograniczonych ilościach); miękka margaryna dobrej jakości; oleje roślinne, np.: rzepakowy, oliwa z oliwek; majonez (w ograniczonych ilościach)	tłuszcze zwierzęce, np.: smalec wieprzowy, łój wołowy, słonina; twarde margaryny; masło klarowane; tłuszcz kokosowy i palmowy; „masło kokosowe”; frytura smaźalnicza
DESERY (w ograniczonych ilościach)	Kisiele, kompoty, musy, galaretki – z owoców zalecanych; galaretki, kisiele, kremy, budynie z mleka; owoce w galaretkce lub kremie; biszkopty; ciasto drożdżowe; budyń / galaretka / kisiel (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru); sałatki owocowe z owoców dozwolonych bez dodatku cukru	Słodycze zawierające duże ilości cukru i/lub tłuszczu; torty i ciasta z masami cukierniczymi, kremami cukierniczymi, bitą śmietaną; ciasta kruche z dużą ilością tłuszczu; ciasto francuskie; ciasta z dodatkiem proszku do pieczenia; czekolada; wyroby czekoladopodobne
NAPOJE	Woda niegazowana, woda mineralna niegazowana; słabe napary herbat; napary ziołowe – słabe napary; kawa zbożowa; bawarka; soki warzywne; soki owocowe (w ograniczonych ilościach); kompoty (bez dodatku cukru lub z małą ilością cukru); słabe napary kawy naturalnej	Napoje wysokosłodzone; nektary owocowe; wody smakowe z dodatkiem cukru; napoje energetyzujące; napoje alkoholowe; mocne napary kawy naturalnej; kakao
PRZYPRAWY	Łagodne naturalne przyprawy ziołowe i korzenne np. cynamon, wanilia, koper, kminek, anyżek, pietruszka, kwasek cytrynowy, sok z cytryny; sól najlepiej niskosodowa (w ograniczonych ilościach); chrzan i ćwikła na kwasu cytrynowym (w ograniczonych ilościach)	Kostki rosółowe i esencje bulionowe; gotowe bazy do zup i sosów; gotowe sosy sałatkowe i dressingi; musztarda, keczup; ocet; chrzan i ćwikła na occie; sos sojowy; przyprawy wzmacniające smak w postaci płynnej i stałej; przyprawy ostre
BŁONNIK	BŁONNIK ROZPUSZCZALNY miąższ jabłek, banany, morele, brzoskwinie, marchew, ziemniaki, płatki owsiane, łuski babki płesznik, siemię lniane	BŁONNIK NIEROZPUSZCZALNY Według indywidualnej tolerancji. Pieczywo razowe, grube kasze, nasiona roślin strączkowych, surowe warzywa i owoce poza wymienionymi w zalecanych

KOMPONOWANIE POSIŁKU

W każdym posiłku powinny znaleźć się **warzywa bądź owoc** (z przewagą warzyw w ciągu dnia), a także źródła: **białka** (chude mięsa i ryby, nabiał, jajka), **węglowodanów** (pieczywo, kasze, płatki, makarony, ryż, ziemniaki) oraz **tłuszczów** (oliwa z oliwek, oleje, masło, orzechy, nasiona, pestki).

Pomocne w komponowaniu jadłospisu może być stosowanie się do zasad „**Talerza zdrowego żywienia**” – symbolizuje on zalecane proporcje między grupami produktów w całodziennej diecie.

UWAGI INDYWIDUALNE